Choroby wysypkowe u dzieci

Anna Mania
Klinika Chorób Zakaźnych i Neurologii Dziecięcej

Kryteria oceny

- Morfologia wykwitu – plamka, grudka, pęcherzyk,
- Wielkość zmian – drobne, średnie, grube
- Rozległość zmian – zlokalizowane, uogólnione
- Rozmieszczenie zmian
- Czas występowania – przejściowe (zmiany zwiewne), utrzymujące się dłużej na skórze
- Tendencja do zlewania się

Wysypka

- zmiana na skórze zmieniająca wygląd i strukturę powierzchni
- Łac. Exanthema
- Ang. rash, eruption, exanthem

Wywiad

- pierwsze miejsce, w którym pojawiła się wysypka
- sposób jej rozprzestrzeniania
- Czynniki zaostrzające
- Nowe pokarmy i środki pielęgnacji
- Objawy towarzyszący – ból, gorączka, świąd skóry

Choroby przebiegające z wysypka u dzieci

- Choroby zakaźne
- Choroby alergiczne
- Zmiany polekowe
- Choroby układowe
- Choroby nowotworowe
- Choroby metaboliczne

Odra- Rubeola

- Wirus odry (wirus RNA) rodzina *Paramyxoviridae*
- Rozsiew drogą kropelkową
- Okres zakaźności – 5 dni przed wystąpieniem wysypki i przez pierwsze 3 dni jej trwania
- Zapobieganie – żywa atenuowana szczepionka
  - w 13-14 miesiącu i w 10 roku życia

Odra – przebieg kliniczny

- Okres wylęgania 8-12 dni
- Okres zwiastunów (3-4 dni)
  - Gorączka 39-40 C
  - Zapalenie spojówek
  - Nieżyt nosa
  - Kaszel
  - Plamki Fiłatowa-Koplika
  - Obrzęk i przekrwienie migdałków podniebiennych

Odra – rozpoznanie

- Charakterystyczny obraz kliniczny
- Potwierdzenie
  - Wielojądrzaste komórki olbrzymie w wymazie z nosa
  - Izolacja wirusa w hodowli
  - Wzrost miana przeciwciał w surowicy ozdrowieńca

Odra – przebieg kliniczny

- okres wysypkowy (3-4 dni)
  - uogólniona wysypka plamisto-grudkowa o charakterze zstępującym
  - ponowny wzrost temperatury
  - obrzęk twarzy
  - zaczerwienione spojówki
  - powiększenie węzłów chłonnych
- okres zdrowienia

- Dokumentacja fotograficzna prezentowana na seminarium

Rożyczka Rubella

- Wirus różyczki (wirus RNA) - rodzina *Togaviridae*
- zakażenie – drogą kropelkową
  - wirus wydalany ze śluzem jamy nosowo-gardłowej i z moczem
- zaraźliwość 7 dni przed wysypką i 7 dni po jej wystąpieniu

Odra - powikłania

- zapalenie ucha środkowego
- zapalenie krtani
- zapalenie płuc
- zapalenie m. sercowego
- skaza krwotoczna
- odrowe zapalenie mózgu
- podostre stwardniejące zapalenie mózgu

Różyczka – obraz kliniczny

- Okres inkubacji – 14-21 dni
- Okres zwiastunów – 24 godz.
  - Gorączka
  - Nieżyt górnych dróg oddechowych
  - Powiększenie węzłów chłonnych podpotylicznych, zausznych, szyjnych

Różyczka – obraz kliniczny

- okres wysypkowy (2-3 dni)
  - wysypka drobnoplamista, bladoróżowa
  - plamki Forsheimera na błonach śluzowych
- okres zdrowienia
- powikłania – rzadkie
  - zapalenie stawów
  - zapalenie mózgu
  - skaza małopłytkowa

Ospa wietrzna – obraz kliniczny

- okres inkubacji – 2-20 dni (35 dni dzieci w immunosupresji)
- okres prodromalny
  - bóle głowy
  - gorączka
  - biegunka
  - złe samopoczucie

Różyczka wrodzona

- Triada Gregga
  - Wady oczu – *microphtalmia, glaucoma, cataracta, chorioretinitis*
  - Wady mózgu – *microcefalia*
  - Wady serca – PDA, VSD, PS
- Głuchota neurosensoryczna
- Upośledzony rozwój psychomotoryczny

Ospa wietrzna – obraz kliniczny

- wysypka uogólniona
  - plamki, grudki, pęcherzyki z treścią surowiczą , krostki z treścią ropną, strupki
  - skóra owłosiona głowy
  - błona śluzowa j. ustnej i narządów płciowych
  - polimorficzna – pojawia się rzutami
  - obraz „rozgwieżdżonego nieba”

Dokumentacja fotograficzna prezentowana na seminarium

Ospa wietrzna - Varicella

- Wirus ospy wietrznej i półpaśca - Varicella-Zoster virus (VZV) – wirus DNA – rodzina *Herpesviridae*
- Droga zakażenia:
  - Bliski kontakt
  - kropelkowa
  - powietrzna
  - kontaktowa
- zaraźliwość – 2 dni przed wysypką i do zaschnięcia wykwitów

Półpasiec – *Herpes Zoster*

- wirus Varicella-Zoster VZV (wirus DNA) – Herpesviridae
- aktywacja zakażenia latentnego.
- zakażenie drogą:
  - kropelkową,
  - powietrzną,
  - kontaktową,
- zaraźliwość – 2 dni przed wysypką i do zaschnięcia wykwitów

Półpasiec – obraz kliniczny

- okres inkubacji – 2-20 dni (35 dni dzieci w immunosupresji)
- okres zwiastunów – 3-4 dni
  - bóle głowy
  - gorączka
  - nerwobóle
  - złe samopoczucie

Dokumentacja fotograficzna prezentowana na seminarium

Mononukleoza – obraz kliniczny

- okres inkubacji – 30-50 dni
- wysoka gorączka 7-14 dni
- uogólnione powiększenie węzłów chłonnych
- angina
- powiększenie wątroby i śledziony
- wybroczyny na pograniczu podniebienia miękkiego i twardego
- wysypka plamisto-grudkowa, czasem pokrzywkowa lub krwotoczna

Półpasiec – obraz kliniczny

- zmiany skórne – wysypka rumieniowo – pęcherzykowa wzdłuż przebiegu nerwów czuciowych na tułowiu, twarzy
- powikłania
  - skaza krwotoczna
  - szczególne umiejscowienie zmian
    - herpes ophtalmicus
    - herpes facialis

- Dokumentacja fotograficzna prezentowana na seminarium

Mononukleoza - rozpoznanie

- leukocytoza
- 20-40% limfocytów atypowych
- Przeciwciała przeciwko antygenom EBV
  - VCA – viral capsid antigen - antygen kapsydowy
  - EA – early anitgen – antygen wczesny
  - EBNA – Epstein-Barr nuclear antigen – antygen jądrowy

Mononukleoza zakaźna

- wirus Epsteina-Barr EBV –*Herpesviridae*
- zakażenie-
  - drogą kropelkową,
  - kontakt ze śliną chorego
  - przetoczenia krwi
  - przeszczep tkanek
- zaraźliwość - 7 dni przed pierwszymi objawami i podczas trwania choroby

Mononukleoza - powikłania

- powikłania hematologiczne
  - autoimmunologiczna niedokrwistość hemolityczna
  - granulocytopenia
  - trombocytopenia
- pęknięcie śledziony
- powikłania neurologiczne
  - porażenia n. czaszkowych
  - zapalenie mózgu
- zapalenie dolnych dróg oddechowych

Zakażenie Herpes Simplex

- wirus Herpes simplex (wirus DNA)
  - typ 1 – błona śluzowa j. ustnej i skóra twarzy
  - typ 2 – błona śluzowa n. płciowych i odbytu
- zakażenie drogą kropelkową, kontaktową
- zaraźliwość 2 dni przed wysypką i do zaschnięcia wykwitów
- okres wylęgania – 2-20 dni (35 dni dzieci w immunosupresji)

Rumień zakaźny – obraz kliniczny

- podwyższona temperatura ciała
- nieżyt dróg oddechowych
- wysypka uogólniona – wielopostaciowa, girlandowata,
  - na zewnętrznej powierzchni kończyn, pośladków i tułowia
  - na twarzy w kształcie motyla

Dokumentacja fotograficzna prezentowana na seminarium

Herpes Simplex – obraz kliniczny

- opryszczkowe zap. dziąseł i j. ustnej z gorączką i powiększeniem podżuchwowych węzłów chłonnych
- wyprysk opryszczkowy z gorączką
- opryszczkowe zapalenie spojówek i rogówki
- zanokcica opryszczkowa
- opryszczkowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu
- uogólnione opryszczkowe zakażenie noworodków

Rumień nagły –
Exanthema subitum,
roseola infantum

- wirus Herpes typ 6 HHV-6 – Herpesviridae
- okres zaraźliwości nieznany
- okres wylęgania – 8-14 dni

Erythema infectiosum – Rumień zakaźny

- parwowirus B 19 (wirus DNA)– Parvoviridae
- zakażenie droga niejasną, prawdopodobnie kropelkową, pokarmową oraz przetaczanie krwi
- zaraźliwość – okres nieznany
- okres wylęgania – 10-14 dni

Rumień nagły – obraz kliniczny

Dokumentacja fotograficzna prezentowana na seminarium

- nagły początek – wysoka gorączka 3-5 dni
- wysypka w momencie spadku temperatury
  - bladoróżowe plamy na twarzy i tułowiu
- bóle brzucha, wymioty
- powiększenie węzłów chłonnych szyi

Zespół Gianotti-Crosti - GSC

- acrodermatitis papularis
- Rózne czynniki:
  - HBV
  - EBV
  - CMV
  - Wirus Coxsackie
- Szczepienia:
  - MMR,
  - DTP,
  - BCG,
  - grypa

Patogeneza

- Wirus dokonuje inwazji komórek nabłonkowych jamy ustnej i przewodu pokarmowego
- Zajęcie węzłów chłonnych – w ciągu 24 godzin
- Wiremia – 7 dni

Wysypka

- Symetryczne zmiany grudkowe na podłożu rumieniowym
  - policzki
  - Zewnętrzne powierzchnie kończyn
  - pośladki
- Szczyt zapadalności 1-6 rok życia

Dokumentacja fotograficzna prezentowana na seminarium

Objawy

- Objawy prodromalne – 12-36 godzin
  - Gorączka
  - Zmęczenie
  - Ból brzucha
  - Kaszel
- Wysypka – czerwone plamki – małe pęcherzyki – owrzodzenia
- Lokalizacja – ręce, stopy, pośladki

Choroba ust dłoni i stóp

- Wysyp co 3-4 lata
- Czynniki:
  - Coxackie A16, A4, A7, A9, A10, B1, B3, B5
- Zakażność- kontakt z wydzielinami nosogardła
- Okres wylęgania – 3-6 dni

Powikłania

- Zapalenie mięśnia sercowego
- Zapalenie płuc
- Zapalenie opon mózgoow-rdzeniowych

Leczenie

- objawowe:
  - p/gorączkowe
  - p/bólowe
  - p/zapalne
- pielęgnacja zmian skórnych
- dieta lekkostrawna
- ochrona przed zakażeniami bakteryjnymi
- zakażenia wirusami Herpes - acyklovir

Język malinowy

- **Język truskawkowy** – wystające brodawki języka pokryte białym nalotem
- Złuszczenie białego nalotu – **język malinowy**

Dokumentacja fotograficzna prezentowana na seminarium

Płonica

- Zakażenie paciorkowcami z grupy B – szczepy wytwarzające toksynę erytrogenną
- Flora nosogardła – kolonizują 15-20% populacji
- Szczyt występowania u dzieci w wieku 5-15 lat
- Zakażenie szerzy się przez bliski kontakt
- Okres wylegania 2-5 dni

Rozpoznanie

- Izolacja w wymazu z nosogardła –
  - Agar czekoladowy – warstwa hemolizy
- Szybkie testy dla antygenów paciorkowców z grupy A
- ASO>200 IU/ml

Płonica - wysypka

- Wysypka 24-48 godzin po wystąpieniu zapalenia gardła
- Zmiany skórne - plamki, grudki
- Zmiany wycczuwalne palpacyjnie
- Pojawiają się najpierw pod pachami, na szyi, potem ulegają uogólnieniu
- Bardziej intensywne w zgięciach skóry – **linie Pastii**
- Zaczerwieniona twarz – blady trójkąt Fiłatowa wokół ust
- Blednie po 3-4 dniach
- Złuszczanie zmian skórnych po około tygodniu

Powikłania

- Rozsiew infekcji
  - Zapalenie zatok
  - Zapalenie ucha środkowego
  - Zapalenie wyrostka sutkowatego
  - Zapalenie węzłów chłonnych szyi
  - Ropień okołomigdałkowy
  - Odoskrzelowe zapalenie płuc
- Rozsiew krwiopochodny – zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych
- Późne komplikacje
  - Gorączka reumatyczna
  - Ostre odmiedniczkowe zapalenie nerek

Leczenie

- Penicillina
- Klindamycina
- Amoxycylina/Klavulanian
- Zakaźność mija 48 godzin po rozpoczęciu leczenia